

Rapport fra Sjældenhedsudvalget for 1973

Af
ERIK HANSEN, PER SCHIERMACHER HANSEN
og BENT PORS NIELSEN

(With an English summary: Report of the Rarities Committee for 1973)

Sjældenhedsudvalget offentliggør herved sin årlige rapport over de godkendte forekomster af sjældne arter, som i løbet af 1973 har været forelagt udvalget.

Der har i årets løb været behandlet 109 sager, hvoraf de 67 blev godkendt, svarende til 62%, hvilket er lidt mindre end de foregående år.

Som følge af invasionerne af Korsnæb *Loxia curvirostra* og Gråsiken *Carduelis flammea* i vinterhalvåret 72/73 omfatter en væsentlig del af sagerne en række iagttagelser af Hvidvinget Korsnæb *Loxia leucoptera* og Hvidsiken *Carduelis hornemanni*. Det er iøvrigt meningen, at disse to arter for fremtiden udgår af SU's liste – se nedenfor.

Af de godkendte forekomster er der to nye arter for Danmark. Det er den nordamerikanske Guldspætte *Colaptes auratus*, for hvis vedkommende man ikke helt kan udelukke muligheden for undslippelse fra fangenskab eller overførsel med skib. Den anden er Nordsanger *Phylloscopus borealis*, som i sin vestligste udbredelse når frem til de nordligste egne af Skandinavien. Sidstnævnte vil blive udførligt omtalt i en mindre meddelelse, se p. 145.

Hvert andet år foretages en revision af listen over arter, der kræves forelagt SU forinden offentliggørelse kan finde sted. Udvalget er kommet til det resultat, at følgende fem arter og tre racer fremover udgår: Toppkarv, Søkonge, Lunde, Grønlandsk Digesmutte, Sydlig Blåhals, Gulhovedet Vipstjert, Hvidsiken og Hvidvinget Korsnæb.

Endvidere vil fugle, som helt oplagt må være undslupne fra fangenskab og hvis oprindelige udbredelsesområde ligger uden for den holarktiske region, ikke blive behandlet i udvalget. Regionen om-

fatter i grove træk Amerika nord for Mexico, Europa, Nordafrika, Mellemøsten og den resterende del af Asien nord for Himalaya.

Herefter vil listen over arter, der kræves forelagt SU, få følgende udseende:

Hvidnæbbet Lom
Albatrosser, også ubestemte
Lille Skråpe
Kuhls Skråpe
Storskråpe
Pelikaner, også ubestemte
Amerikansk Fregatfugl
Purpurhejre
Sølvhejre
Silkehejre
Køhejre
Tophejre
Nathejre
Dværghøjre
Amerikansk Rørdrum
Sort Ibis
Dværggås
Grønlandsk Blisgås
Rødhalset Gås
Blåvinget And
Hvidøjet And
Halsbåndstroidand
Brilleand
Stellersand
Kongeederfugl
Kejserørn
Stor Skrigeørn
Lille Skrigeørn
Ørnevåge
Steppevåge
Steppehøg
Munkegrib
Gåsegrib
Ådselgrib
Slangeørn
Jagt Falk
Lille Tårnfalk
Amerikansk Tårnfalk
Tjur
Jomfrutrane
Dværgrørvagt

Lille Rørvagt
Lille Sultanshøne
Stortrappe
Dværgrappe
Kravetrappe
Triel
Braksvale, også ubestemte
Sortvinget Braksvale
Steppevibe
Bartramsklire
Sneppeklire, også ubestemte
Damklire
Gulbenet Klire
Tereklire
Stribet Ryle
Prærieløber
Stylteløber
Wilsons Svømmesnepe
Lille Kjove
Ismåge
Stor Sorthovedet Måge
Sorthovedet Måge
Sabinemåge
Rosenmåge
Hvidvinget Terne
Dougallsterne
Kortnæbbet Lomvie
Steppehøne
Østlig Turteldue
Skadegøg
Gulnæbbet Gøg
Dværghornugle
Stor Hornugle
Sneugle
Høgeugle
Spurveugle
Alpesejler
Hvidrygget Spætte
Mellemflagspætte
Tretået Spætte
Guldspætte
Rødrygget Svale
Korttået Lærke
Pungmejse
Sortstrubet Drossel
Brundrossel
Gulddrossel
Sydlig Nattergal
Flodsanger
Stribet Græshoppesanger
Stor Græshoppesanger
Tamarisksanger
Vandsanger
Sibirisk Gærdesanger
Hvidskægget Sanger
Nordsanger
Lundsanger
Hvidbrynet Løvsanger
Fuglekongesanger
Bjergløvsanger
Brun Fluesnapper
Hvidhalset Fluesnapper
Alpejerspurv
Storpiber

Bjergpiber
Rosenbrystet Tornskade
Rødhovedet Tornskade
Rosenstær
Sort Trupial
Krognæb
Hætteværlering
Gærdeværlering
Dværgeværlering
Pileværlering
Brunhovedet Værlering

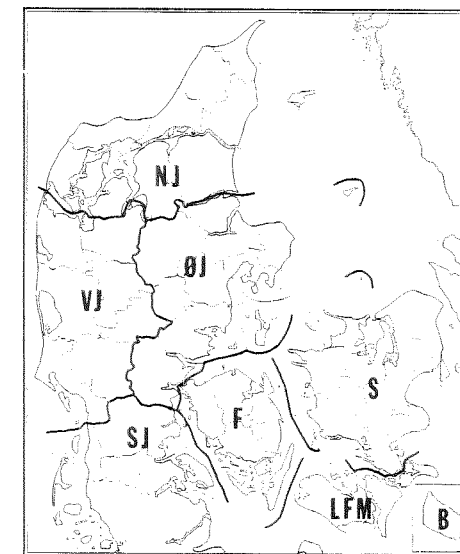

Fig. 1. Regionsinddelingen af Danmark. The geographical regions of Denmark.

Foruden de på ovennævnte liste opregnede arter, skal som hidtil alle for landet nye arter forelægges SU. Det gælder også for Færøernes og Grønlands vedkommende, hvorfra tillige usædvanlige iagttagelser kan indsendes.

Endvidere foretrækkes det fortsat at få indsendt meddelelser om usædvanlige forekomster til bedømmelse i SU. Det kan være masseoptræden af arter, der normalt forekommer i ringe antal eller enkeltvis. Nye eller sjældne ynglefund for landet skal også forelægges, tilligemed forekomster i utraditionel landsdel eller på usædvanlig årstid.

Med hensyn til vejledning om indsen-

delse af beskrivelser henvises til SU 71 (se litteraturlisten). Når intet andet er anført, gælder meddelelsen én fugl. Et + betyder skudt og et x dødfundne fugl. Færøske og grønlandske forekomster er samlet bagest i listen. Regionsinddelingen fremgår af fig. 1.

Stor Stormsvalpe *Oceanodroma leucorhoa*
1972: 27.12., Sjællandsbroen, København (S).
Niels Behrendt m.fl.
Usædvanlig lokalitet og tidspunkt.

Ubøst. Pelikan *Pelecanus sp.*
1973: 12.9., Langeland (F), juv., Jørgen Bent
Fussing.
Sandsynligvis undsluppen fangenskabsfugl.
Farvefoto forelagt.

Topskarv *Phalacrocorax aristotelis*
1972: 5.8., Blokhus (NJ), Henrik Wejdling. –
20.10., Hanstholm (NJ), 1 flyvende langs
kysten sammen med 6 Skarver *Ph. carbo*.
Er hermed udgået af SU's liste. Den må anses
for at forekomme jævnligt i nordvestjyske far-
vande. Udvalget har i tidens løb godkendt ialt
12 fugle, som fordeler sig på følgende måde:

I	II	III	IV	V	VI
–	2	–	–	1	2
VII	VIII	IX	X	XI	XII
–	1	3	3	–	–

Den enlige forekomst fra maj stammer fra Chri-
stiansø (B), og iagttagelser fra indre danske
farvande ønskes fortsat forelagt SU.

Silkehejre *Egretta garzetta*
1971: 27.6. og 3.7., Selbjerg Vejle (NJ), Uffe
Gjøl Sørensen (DOF Ekskursion).

Hvidøjet And *Aythya nyroca*
1973: 5.6., Sæby Nordstrand (NJ), Ø, Egon W.
Jensen.

Kejserørn *Aquila heliaca*
1971: 31.5., Skagen (NJ), mellemdragt, Jørgen
Laursen.
3. danske forekomst.

Stor Skrigeørn *Aquila clanga*
1973: 25.4., Nivå (S), ad., Claus B. Andersen.

Lille Skrigeørn *Aquila pomarina*
1973: 10.3., Møns Klint (LFM), subad., N.P. An-
dreasen. – 29.4., Ulfshale (LFM), Vibeke
Tofte.
Marts-fuglen er usædvanlig tidlig.

Jagtfalk *Falco rusticolus*
1972: 24.9., Bygholm Vejle (NJ), Uffe Gjøl Sørensen.

Mellemkjove *Stercorarius pomarinus*
1973: 28.5., Hjem (ØJ), ad. lys, Kjeld Hansen.
Meget sjælden om foråret – dette er kun 2. for-
årsagttagelse. Se SU 71.

Lille Kjøve *Stercorarius longicaudus*
1973: 31.7., Søndervig (VJ), ad., Bent Møller
Sørensen.

Sabinemåge *Xema sabini*
1973: 23.9., Blåvandshuk (VJ), juv., sammen
med ca. 100 Rider *Rissa tridactyla*, Orla
Balslev Jensen.

Sorthovedet Måge *Larus melanocephalus*
1972: 21.10., Blåvandshuk (VJ), juv., Karsten
Winding.
1973: 3.3., Glostrup (S), ad. i vinterdragt, Tim
Andersen. – 9.6., Blåvandshuk (VJ), juv.,
B. Møller Sørensen.

Hvidvinget Terne *Chlidonias leucoptera*
1972: 30.7., Præstø Fed (S), ad. sammen med
10 Sortterner *Chl. niger*, Erik Hansen.
Er i de senere år forekommet flere gange i det
østlige Danmark.

Sødkonge *Plotus alle*
1970: 24.10., Vedersø Klit (VJ), 1 mod nord, K.
Malling Olsen.
1972: 4.2., Grønhøj Strand (NJ), x olieramt, A.
Pape Møller.
1973: 26.10., Korshage, Rørvig (S), 1 mod NV,
E. Vikkelsø Rasmussen.
Er hermed udgået af SU's liste. Den må anses
for at være en fåtallig, regelmæssig vintergæst
i de danske farvande. Udvalget har i tidens løb
godkendt ialt 75 fugle, som fordeler sig på føl-
gende måde:

I	II	III	IV	V	VI
3	1	7	6	9	–
VII	VIII	IX	X	XI	XII
1	2	–	14	21	11

De fleste af iagttagelserne stammer fra farvan-
dene Nordsøen, Skagerak, og Kattegat. For
månederne marts – juli drejer det sig fortrin-
vis om dødfundne fugle.

Lunde *Fratercula arctica*.
Udgår af listen. Den må anses for at være
næsten regelmæssig omend fåtallig vinter-
gæst i de vestlige og nordlige farvande. I
tidens løb har udvalget godkendt ialt 50 fugle,
som fordeler sig på følgende måde:

I	II	III	IV	V	VI
–	1	1	18	2	1

VII	VIII	IX	X	XI	XII
–	–	–	9	10	8

De fleste af forårsfuglene har været dødfund-
ne, olieramte fugle.

Lille Flagspætte *Dendrocopos minor*.
1972: 27.6., Ulfshale, Møn (LFM), juv., blev fod-
ret af ad., Peter Sunesen.
Den 3. danske yngleføremkomst.

Guldspætte *Colaptes auratus*
1972: 18.5., Ålborg (NJ), ♀, Hans Krabsen.
Første danske forekomst. Fuglen sad i en villa-
have, og et vellignende farvefoto viste, at det
var en hun. Arten yngler i U.S.A. og Canada; de
nordlige bestande er træfugle. Fuglen kan
muligvis være overført med skib, og mulig-
heden for undsluppen fangenskabsfugl kan
ikke helt udelukkes, men arten er en meget
sjælden burfugl.

Rødrygget Svale *Hirundo daurica*.
1973: 16.6., Blåvand (VJ), ad., B. Møller Søren-
sen.

Korttået Lærke *Calandrella cinerea*.
1968: 22.5., Sydvestpynten, Amager (S), John
Sandberg og H.P. Jensen.
Den anden danske forekomst; også den første
var fra Amager.

Korttået Træløber *Certhia brachydactyla*.
1973: 11.2., Herlufsholm (S), syng., Tim Ander-
sen.
Første forekomst på Sjælland.

Sydlig Nattergal *Luscinia megarhynchos*.
1973: 23.5., Hjem (ØJ), ad. ringm., Kjeld Han-
sen.

Sydlig Blåhals *Luscinia svecica cyanecula*.
1973: 3.5., Blåvand (VJ), ♂ ad., B. Møller
Sørensen.
Er hermed udgået af listen. Forveksling med
ad. af nominatracen er næppe mulig, og ♀ og
juv. af de to racer kan ikke skelnes i felten. Ud-
valget har i tidens løb kun haft 8 forelagt, 4 fra
april og 4 fra maj, og de blev alle godkendt.
Racen kan ikke siges at være årligt forekom-
mende i Danmark.

Fig. 2. Nordsanger *Phylloscopus borealis*, 22. maj 1968, Kongelunden, Amager. Den forringede
billedkvalitet skyldes, at billedet er reproduceret efter et farvebillede. Foto John Sandberg. Arctic
Warbler *Phylloscopus borealis*, 22nd May, 1968, Amager. The picture has been made from a colour
transparency.

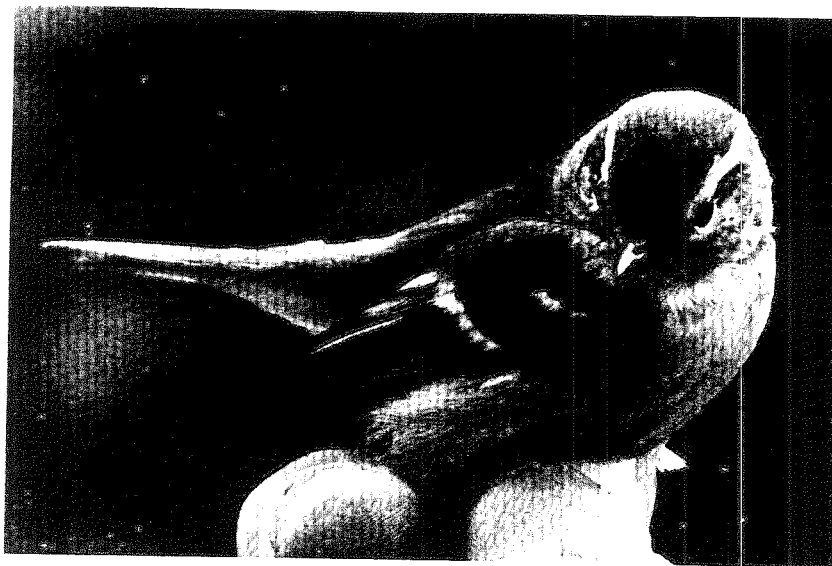

Fig. 3. Hvidbrynet Løvsanger *Phylloscopus inornatus*, 26. september 1967, Anholt. Foto KELD NIELSEN.
Yellow-browed Warbler *Phylloscopus inornatus*, 26th September, 1967, Anholt.

Flodsanger *Locustella fluviatilis*.

1973: 25.5.-6.6., Sønderkoven, Als (SJ), Bjarne Golles.

Lundsanger *Phylloscopus trochiloides*.

1973: 1.6., Pedersker (B), 2 (1 syng.), Jens Christensen. – 5.6., Kongelunden, Amager (S), syng., Stig Kærsgård Rasmussen. – 11.-23.6., Råby Ovede, Møn (LFM), syng., P. Schiermacher Hansen. – 28.6., Christiansø (B), Sven Koch.

Nordsanger *Phylloscopus borealis*.

1968: 22.5., Kongelunden, Amager (S), ringm., John Sandberg og H.P. Jensen.

Første danske forekomst. En mere udførlig omtale findes i mindre meddelelser, p. 145. Se også fig. 2.

Hvidbrynet Løvsanger *Phylloscopus inornatus*.

1967: 26.-27.9., Anholt (ØJ), 2 ringm., se fig. 3, John Sandberg og H.P. Jensen.

Gulhovedet Vipstjert *Motacilla flava flavissima*.

1973: 6.5., Ulfshale, Møn (LFM), 1 sammen med flere *flava* og 8 *thunbergi*, K. Malling Olsen.

Er hermed udgået af listen. Der har været flere ynglefund, de fleste i Vestjylland. Kun ♂ har kunnet racebestemmes.

Rosenbrystet Tornskade *Lanius minor*.

1973: 17.6., Tipperne (VJ), ad., B. Staugård Nielsen.

Rødhovedet Tornskade *Lanius senator*.

1972: 6.6., Århus (ØJ), ♀ ad., Knud Pedersen.

Rosenstær *Sturnus roseus*.

1973: 22.5., Thy (NJ), ad., Bent Schou.

Hvidsiken *Carduelis hornemanni*.

1972: 26.10.-18.12., Kraghede (NJ), mindst 9, alle fanget, A. Pape Møller. – 11.11., Kollekolle, Furesøen (S), Lasse Bræe. – 25.11., Bygholmdæmningen (NJ), 2, Ejgil Sørensen.

1973: 3.2., Amager Fælled (S), Lars Påby. – 4.2., Vokstev, Himmerland (NJ), 2, U. Gjøl Sørensen. – 4.3., Hovvig (S), 3, E. Vikkel-sø Rasmussen. – 29.3., Blåvand (VJ), ringm., B. Møller Sørensen.

Er hermed udgået af listen. Den er forekommet i år med store Gråsikkeninvasioner. Fuglens status som selvstændig art er ikke helt afklaret, se ivotrigt SU 72.

Hvidvinget Korsnæb *Loxia leucoptera*.

1972: 14.3., Jægerspris (S), Olav B. Andersen. – 3.8., Skagen (NJ), ♂ ad., Arne Jensen. – 14.10., Vejby Strand (S), 2 ♂♂, B. Højer Larsen. – 31.10.-31.12., Rude Skov (S), ialt 12, heraf 4 ad. ♂♂, Jens Lind. – 9.11., Sønderkoven, Als (SJ), Bjarne Golles. – 19.11., Kraghede (NJ), fanget, A. Pape Møller. – 8.12., Padborg (SJ), ♀ /juv., Jens Lind. – 17.12., Søllerød (S), 8, Lars Påby.

1973: 1.1.-19.2., Rude Skov (S), mindst 7 højst 41, Jens Lind. – 13.1., Krogenberg Hegn (S), 2, Lars Bak. – 10.2., Kongelunden, Amager (S), Bjarne Rasmussen. – 3.3., Rungsted (S), Claus B. Andersen. – 12.3., Humlebæk (S), E. Krabbe.

Er hermed udgået af listen. Optræder invasionsartet, oftest sammen med Lille Korsnæb *Loxia curvirostra*. I tidens løb har udvalget godkendt min. 105 ex. (i enkelte tilfælde har flok-størrelsen kun været skønnet), og fordelingen har været den følgende:

I	II	III	IV	V	VI
9	19	6	2	–	15
VII	VIII	IX	X	XI	XII
–	3	7	13	19	18

Den ret store spredning over det meste af året er bemærkelsesværdig.

Hætteværling *Emberiza melanocephala*.

1972: 20.12., Birkelse (NJ), A. Pape Møller. Sandsynligvis en undsluppen burfugl.

Pileværling *Emberiza rustica*.

1967: 27.9., Anholt (ØJ), ringm., John Sandberg.

Den anden danske forekomst.

Dværgværling *Emberiza pusilla*.

1973: 17.5., Tipperne (VJ), ringm., se fig. 4, B. Staugård Nielsen.

FÆRØERNE OG GRØNLAND

Kongeederfugl *Somateria spectabilis*.

1972: 24.6., Hvalvik, Streymoy, Færøerne, 3 ♂♂, Jan Dyck.

Vagtel *Coturnix coturnix*.

Et kuld æg fundet på Sørvåg i tidsrummet 1958-1960. Et af æggene befinder sig nu på Zoologisk Museum i København. Første ynglefund på Færøerne i dette århundrede.

Bairds Ryle *Calidris bairdii*.

1973: 27.6., Peary Land, Nordgrønland, ad., Hans Møltøfte.

Ynglefugl i NV Grønland, men er ikke tidligere fundet i Peary Land.

Rosenmåge *Rhodostethia rosea*.

1966: 25.6., Egedesminde, Grønland, ♂ ad. + P. Schiermacher Hansen.

Se DOFT (1974) 68: p. 67.

Fjordterne *Sterna hirundo*.

1972: 24.6., Streymoy Færøerne, flere ex., det ene findes på Zoologisk Museum i København, Jan Dyck.

Første forekomst på Færøerne, se FO (1973) 15: 72-73.

Fig. 4. Dværgværling *Emberiza pusilla*, 17. maj 1973, Tipperne. Foto BENT STAUGÅRD NIELSEN.
Little Bunting *Emberiza pusilla*, 17th May, 1973, Tipperne, West Jutland.

